

## LATIJN Herhaling 2

### 1 actief / passief

We weten nu:

<b>prs</b>	laudat = hij prijst
<b>prs pss</b>	laudatur = hij wordt geprezen
<b>imp</b>	laudabat = hij prees
<b>imp pss</b>	laudabatur = hij werd geprezen
<b>prf</b>	laudavit = hij prees, hij heeft geprezen
<b>prf pss</b>	laudatus est = hij werd geprezen, hij is geprezen
<b>pqp</b>	laudaverat = hij had geprezen
<b>pqp pss</b>	laudatus erat = hij was geprezen
<b>fut</b>	laudabit = hij zal prijzen
<b>fut pss</b>	laudabitur = hij zal geprezen worden
<b>fex</b>	laudaverit = hij zal geprezen hebben

**Opdracht 1** Maak nog zo'n rij. Maar nu voor het werkwoord tradere, prf.stam: tradid-  
Dus: **prs** tradit = hij overhandigt enz.

**Opdracht 2** Noem werkwoordsvormen de juiste tijd. (kies een de bovenstaande tijden)  
Voorbeeld: vocabit - fut; audiebat - imp.

1 rogabitur	6 vocaverant
2 missus est	7 fecisti
3 laudaveritis	8 audior
4 terruerint	9 mittebam
5 auditis sum	10 auditi eratis

### 2 De coniunctivus

U kent uit deze lessen:

<b>con prs.</b>	: laudet
<b>con imp.</b>	: laudaret (laudare-t)
<b>con prf.</b>	: laudaverit (laudav-eri-t) Let op: dezelfde vorm als bij de <b>fex</b> !
<b>con pqp</b>	: laudavisset (laudav-isse-t)

#### Opdracht 3

Maak nog zo'n rijtje, maar nu van de 1-e ps. ev.  
Dus: con prs laudem, enz.

#### Opdracht 4

Zet achter de volgende werkwoordsvormen de juiste tijd.  
Kies uit de bovenstaande tijden.  
Dus: audiam - con. prs / fut.

1 vocaremus	4 rogaverim
2 puniverint	5 misset
3 monuissemus	6 laborent

## LATIJN Herhaling 2

### 3 Bijvoeglijke naamwoorden / bijwoorden

U hebt geleerd:

longus (bijv.nw.) - longe (bijw.)  
fortis (bijv.nw.) - fortiter (bijw.)  
ingens (bijv.nw.) - ingenter (bijw.)

novus - novior - novissimus (nieuw - nieuwer - nieuwst) (bijv.nw.!)  
pulcher - pulchrior - pulcherrimus (mooi - mooier - mooist) (bijv.nw.!)

Let op:

Betekenis van pulchrior = mooier (dan), nogal mooi, te mooi, de mooiste (van de twee)  
Betekenis van pulcherrimus = mooiste, zeer mooi.

### Opdracht 5

Noem het bijwoord van: pulcher, diligens, nobilis, parvus, difficilis, laetus.  
Zet de vertaling erachter.  
Dus: longus - longe - lang

### Opdracht 6

Vertaal:

quam = dan, in een vergelijking!; pugnare = vechten; canis = hond;

- 1 Milites Romani fortissimi sunt.
- 2 Pacem parare difficilior est.
- 3 Marcia longior quam Mitella est.
- 4 Lingua Latina facilis est; linguam facile discere potes.
- 5 Dux militem fortem laudat, postquam miles fortiter pugnavit.
- 6 Pueri diligenter quaerebant, sed canem invenire non potuerunt.
- 7 Hodie puellae tardiores sunt quam heri.

### 4 Accusativus cum infinitivo

Voorbeelden

Puto eum consulem esse.  
ik meen dat hij consul is

Dicam eum venisse (inf prf)  
ik zal zeggen dat hij gekomen is

## LATIJN Herhaling 2

### Opdracht 7

1. Credo Iesum Christum esse Filium Dei.
2. Dicunt Iesum vivere.
3. Nuntiat Titum ducem esse.
4. Scimus Christum surrexisse.
5. Claudius amicum venire videt
6. Pater videt puerum diligenter laborare.
7. Marcum illam fabulam audivisse scimus.
8. Servum diligenter laborare dixit.
9. Dico me venire.
10. Puto ancillam pulchre cecinisse.

### 5 Ablativus absolutus

Voorbeelden:

*Romanis* (abl.) *venientibus* (ppa.abl.) Galli fugerunt. (gelijktijdig!)  
 toen de Romeinen kwamen de Galliërs vluchtten

et citato (ppp.abl.) Paulo (abl.) coepit accusare Tertullus (voortijdig!)  
 en nadat Paulus gedagvaard was begon te beschuldigen Tertullus

dus: en nadat Paulus gedagvaard was, begon Tertullus (hem) te beschuldigen

### Opdracht 8

Nieuwe woorden:

ludere = spelen; claudere, prf clausi = sluiten; hospes, gen ev hospitis = gast  
 nuntius = bode; loquente = ppa abl ev van loqui (dep.) = spreken;  
 cecidi = prf. van cadere = vallen; transeunte = ppa abl ev van transire = verder trekken;  
 miserere nostri = heb medelijden met ons; adhuc = nog; tacere, prf tacui = zwijgen

1. Ancilla cenam parante, pueri in horto ludebant.
2. Venit Iesus ianuis clausis.
3. Nobis a patre punitis, hospites intraverunt.
4. His verbis dictis, nuntius abiit.
5. Adhuc loquente Petro verba haec, cecidit Spiritus Sanctus super omnes, qui audiebant verbum.
6. Et transeunte inde, Iesu secuti sunt eum duo caeci, clamantes, et dicentes: Miserere nostri, Fili David.
7. Adhuc eo loquente ecce (invoege: daar kwam) turba...
8. Patre epistulam scribente tacuimus.

## LATIJN Herhaling 2

### 9 Lezen. Lukas 2: 15 - 20

#### nieuwe woorden:

discesserunt = van discedere (weggaan); loquebantur = van loqui (dep. zie les 5, zeggen, spreken); invicem = elkaar; transeamus = laten wij heengaan; ostendit = prf. van ostendere (voorhouden, laten zien); festinantes = ppa van festinare (zich haasten); praesepio = kribbe; mirati sunt = van mirari (dep. zie les 5, zich verwonderen); conservabat = van conservare (bewaren, beschermen); conferens = ppa van conferre (bijeendragen, overwegen, overleggen); reversi = ppp van reverti (dep. zie les 5, terugkeren); glificantes = ppa van glorificare (verheerlijken, prijzen)

**15** Et factum est, ut (hier: toen) discesserunt ab eis angeli in caelum: pastores loquebantur ad invicem: Transeamus usque Bethleem, et videamus hoc verbum, quod factum est, quod Dominus ostendit nobis.

**16** Et venerunt festinantes: et invenerunt Mariam, et Ioseph, et infantem positum in praesepio.

**17** Videntes autem cognoverunt de verbo, quod dictum erat illis de puero hoc.

**18** Et omnes, qui audierunt, mirati sunt: et de his, quae dicta erant a pastoribus ad ipsos.

**19** Maria autem conservabat omnia verba haec, conferens in corde suo.

**20** Et reversi sunt pastores glificantes, et laudantes Deum in omnibus, quae audierant, et viderant sicut dictum est ad illos.

**Opdracht 10** Geef van de zelfstandige naamwoorden de juiste naamval.

- angeli
- infantem
- de verbo
- a pastoribus
- Deum
- in praesepio
- in corde

#### Einde van deze herhalingsles.

Dit is het einde van het *eerste deel* van deze cursus. Ik hoop dat u deze cursus met veel genoegen gevolgd hebt. U kunt nu stoppen, maar u kunt ook de cursus voor gevordenden (vijf lessen en een herhalingsles) volgen.

Stopt u, dan moet u echter wel blijven lezen! Op het internet kunt u voldoende teksten vinden. Ook de Latijnse vertaling van de Bijbel!

Op de volgende pagina vindt u nog een lijst met de prf. en de ppp. van een aantal werkwoorden.

## LATIJN Herhaling 2

### Stamtijden

1-e ps ev prs	1-e ps ev prf	ppp	inf	betekenis
aperio	aperui	apertus	aperire	openen
apparet	apparuit	-	apparêre	blijken
arcesso	arcessivi	arcessitus	arcessere	ontbieden
audio	audivi	auditus	audire	horen
cado	cecid	(casus)	cadere	vallen
caedo	cecid	caesus	caedere	vellen, doden
carpo	carpsi	carptus	carpere	plukken
cedo	cessi	cessus	cedere	gaan, wijken
claudio	clausi	clausus	claudere	sluiten
cogo	coegi	coactus	cogere	samenbrengen, dwingen
condo	condidi	conditus	condere	stichten; (ver)bergen
constituo	constitui	constitutus	constituere	vaststellen, besluiten
consulo	consului	consultus	consulere	raadplegen
contendo	contendi	contentus	contendere	zich inspannen, marcheren, strijden
credo	credidi	creditus	credere	geloven; toevertrouwen
cresco	crevi	cretus	crescere	groeien
defendo	defendi	defensus	defendere	verdedigen
deleo	delevi	deletus	delêre	verwoesten
dico	dixi	dictus	dicere	zeggen
disco	didici	-	discere	leren
divido	divisi	divisus	dividere	verdelen
do	dedi	datus	dare	geven
duco	duxi	ductus	ducere	leiden, voeren
edo	edi	esus	edere	eten
emo	emi	emptus	emere	kopen
expleo	explevi	expletus	explêre	vervullen, (dorst) lessen
fluo	fluxi	-	fluere	vloeien, stromen
haurio	hausi	haustus	haurire	scheppen, putten
iaceo	iacui	-	iacêre	liggen
incendo	incendi	incensus	incendere	in brand steken
iubeo	iussi	iussus	iubêre	bevelen
iungo	iunxi	iunctus	iungere	verbinden
lego	legi	lectus	legere	lezen; verzamelen
ludo	lusi	lusus	ludere	spelen
maneo	mansi	mansus	manêre	blijven
mitto	misi	missus	mittere	sturen, laten gaan
moveo	movi	motus	movêre	bewegen

## LATIJN Herhaling 2

obtineo	obtinuei	obtentus	obtinêre	verkrijgen
occido	occidi	occisus	occidere	doden
pello	pepuli	pulsus	pellere	(ver)drijven
peto	petivi	petitus	petere	trachten te bereiken, nastreven, vragen
pono	posui	positus	ponere	leggen, plaatsen, zetten
quaero	quaesivi	quaesitus	quaerere	zoeken; vragen
relinquo	reliqui	relictus	relinquere	verlaten, achterlaten
reperio	repperi	repertus	reperire	vinden
respondeo	respondi	responsus	respondere	antwoorden
scribo	scripsi	scriptus	scribere	schrijven
sentio	sensi	sensus	sentire	voelen, (be)merken
sepelio	sepelivi	sepultus	sepelire	begraven
solvo	solvi	solutus	solvere	losmaken; betalen
statuo	statui	statutus	statuere	vaststellen, besluiten
teneo	tenui	tentus	tenêre	houden
terreo	terrui	territus	terrêre	bang maken
venio	veni	ventus	venire	komen
video	vidi	visus	vidêre	zien
vinco	vici	victus	vincere	overwinnen
viso	visi	-	visere	gaan zien, bezoeken
vivo	vixi	(victus)	vivere	leven
voco	vocavi	vocatus	vocare	roepen

## LATIJN Herhaling 2

### ANTWOORDEN

#### opdracht 1

tradere, prf.stam: tradid-, overhandigen, overleveren, verraden

prs.	tradit	= hij verraadt
prs.pss.	traditur	= hij wordt verraden
imp.	tradebat	= hij verraadde
imp.pss.	tradebatur	= hij werd verraden
prf.	tradidit	= hij verraadde, hij heeft verraden
prf.pss.	traditus est	= hij werd verraden, hij is verraden (geworden)
pqp	tradiderat	= hij had verraden
pqp pss.	traditus erat	= hij was verraden
fut.	tradet	= hij zal verraden
fut.pss	tradetur	= hij zal verraden worden
fex.	tradiderit	= hij zal verraden hebben

**Opdracht 2** Noem werkwoordsvormen de juiste tijd. (kies een de bovenstaande tijden)  
Voorbeeld: vocabit - fut; audiebat - imp.

1	rogabitur	= fut. pss	6	vocaverant	= pqp
2	missus est	= prf. pss	7	fecisti	= prf.
3	laudaveritis	= fex	8	audior	= prs.pss
4	terruerint	= fex	9	mittebam	= imp.
5	auditis sum	= prf. pss	10	auditi eratis	= pqp.pss

**Opdracht 3** 1-e ps. ev. !

con. prs.	: laudem
con. imp.	: laudarem (laudare-m)
con. prf.	: laudaverim (laudav-eri-m)
con. pqp	: laudavisse(m) (laudav-isse-m)

**Opdracht 4** Zet achter de volgende werkwoordsvormen de juiste tijd.  
Dus: audiam - con. prs / fut.

7	vocaremus = con.imp..	10	rogaverim = con. prf.
8	puniverint = fex / con.prf	11	misissem = con.pqp.
9	monuissimus = con.pqp.	12	laborent = con.prs.

Zie volgende pagina

## LATIJN Herhaling 2

### Opdracht 5

Noem het bijwoord van: pulcher, diligens, nobilis, parvus, difficilis, laetus.  
Zet de vertaling erachter.  
Dus: longus - longe – lang

pulcher - **pulchre** - mooi  
diligens - **diligenter** - goed, zorgvuldig  
nobilis - **nobiliter** - o.a. voornaam (de klemtoon ligt altijd vóór –iter)  
parvus - **parve** - klein  
difficilis - **difficiliter** - moeilijk (de klemtoon ligt altijd vóór –iter)  
laetus - **laete** - blij

### Opdracht 6

Vertaal:

quam = dan, in een vergelijking!; pugnare = vechten; canis = hond;

- 1 Milites Romani fortissimi sunt.  
**De Romeinse soldaten zijn zeer sterk.**
- 2 Pacem parare difficilior est.  
**Vrede maken is moeilijker.**
- 3 Marcia longior quam Mitella est.  
**Marcia is langer dan Mitella.**
- 4 Lingua Latina facilis est; linguam facile discere potes.  
**De Latijnse taal is gemakkelijk; je kunt de taal gemakkelijk leren.**
- 5 Dux militem fortem laudat, postquam miles fortiter pugnavit.  
**De aanvoeder prijst de dappere soldaat, nadat de soldaat dapper gevechten had.**
- 6 Pueri diligenter quaerebant, sed canem invenire non potuerunt.  
**De jongens zochten goed, maar zij konden de hond niet vinden.**
- 7 Hodie puellae tardiores sunt quam heri.  
**Vandaag zijn de meisjes later dan gisteren.**

### Opdracht 7

1. Credo Iesum Christum esse Filium Dei.  
**Ik geloof dat Jezus Christus de Zoon van God is.**
2. Dicunt Iesum vivere.  
**Zij zeggen dat Jezus leeft.**
3. Nuntiat Titum ducem esse.  
**Hij bericht dat Titus aanvoerder is.**
4. Scimus Christum surrexisse.  
**Wij weten dat Christus opgestaan is.**
5. Claudius amicum venire videt.  
**Claudius ziet zijn vriend komen. of: ..... dat zijn vriend komt.**
6. Pater videt puerum diligenter laborare.  
**Vader ziet dat zijn zoon goed werkt.**



## LATIJN Herhaling 2

7. Marcum illam **f**abulam audivisse scimus.  
**Wij weten dat Marcus dat verhaal gehoord heeft.**
8. Servum diligenter laborare dixit.  
**Hij zei dat de slaaf goed werkte.**
9. Dico me venire.  
**Ik zeg dat ik kom.**
10. Puto ancillam pulchre cecinisse.  
**Ik vind dat de slavin mooi gezongen heeft.**

### Opdracht 8

Nieuwe woorden:

**l**udere = spelen; **cl**udere, prf clausi = sluiten; hospes, gen ev **h**ospitis = gast  
 nuntius = bode; loquente = ppa abl ev van loqui (dep.) = spreken;  
**ce**ccidi = prf. van **ca**dere = vallen; transeunte = ppa abl ev van transire = verder trekken;  
 miserere nostri = heb medelijden met ons; adhuc = nog tacere, prf tacui = zwijgen

1. Ancilla cenam parante, **pu**eri in horto ludebant.  
**Toen/ terwijl de slavin het eten klaarmaakte, speelden de jongens in de tuin.**
2. Venit Iesus ianuis clausis.  
**Jezus kwam nadat de deuren gesloten waren.**
3. Nobis a patre punitis, **h**ospites intraverunt.  
**Nadat wij door vader gestraft waren, kwamen de gasten binnen.**
4. His verbis dictis, nuntius abiit.  
**Nadat hij deze woorden gezegd had, ging de bode weg.**
5. Adhuc loquente Petro verba haec, **ce**ccidit Spiritus Sanctus super omnes, qui audiebant verbum.  
**Terwijl Petrus deze woorden nog sprak, viel de Heilige Geest op allen, die het woord hoorden.**
6. Et transeunte inde, Iesu **secu**ti sunt eum duo caeci, clamantes, et dicentes:  
Miserere nostri, Fili David.  
**En als Jezus van daar verder ging, zijn Hem twee blinden gevolgd, roepende en zeggende: Zoon Davids, ontferm U over ons!**
7. Adhuc eo loquente ecce (invoegen: *daar kwam*) turba ...  
**En terwijl Hij nog sprak, zie daar kwam een menigte ...**
8. Patre **epi**stulam scribente tacuimus.  
**Toen/ terwijl vader een brief schreef, zwegen wij.**

**Opdracht 10** Geef van de zelfstandige naamwoorden de juiste naamval.

- **a**ngeli = nom mv
- infantem = acc ev
- de verbo = abl ev
- a **pa**stribus = abl mv
- Deum = acc ev
- in praesepio = abl ev
- in corde = abl eb